

Porozumienie Karpackie „Karpaty Naszym Domem”
grupa robocza

Ochrona przyrody Karpat

założenia i wnioski z ekspertyzy

Wojciech Mróz

Ochrona bioróżnorodności w Konwencji Karpackiej

- Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej do Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat
- Uszczegółowienie 4 pkt. Konwencji
- Sporządzony 19 czerwca 2008 w Bukareszcie

Ochrona bioróżnorodności w Konwencji Karpackiej

- Strony będą współpracowały w zakresie:
 - opracowania, wdrażania i harmonizacji planów zarządzania
 - zapobiegania wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych
 - zapobiegania uwalnianiu organizmów genetycznie zmodyfikowanych, które mogły by zagrozić ekosystemom i rodzimym gatunkom
 - opracowania wspólnych wskaźników i systemów monitoringowych
 - opracowania i popierania regionalnych rejestrów gatunków i siedlisk
 - opracowania i popierania wspólnych programów i projektów naukowo-badawczych
 - tworzenia ekologicznych sieci w Karpatach
 - wcielania celów ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej do innych polityk sektorowych

Poza tym:

Art. 9 - ciągłość i wzajemna spójność pomiędzy naturalnymi i półnaturalnymi siedliskami w Karpatach

Art. 10 - odtwarzanie zdegradowanych siedlisk

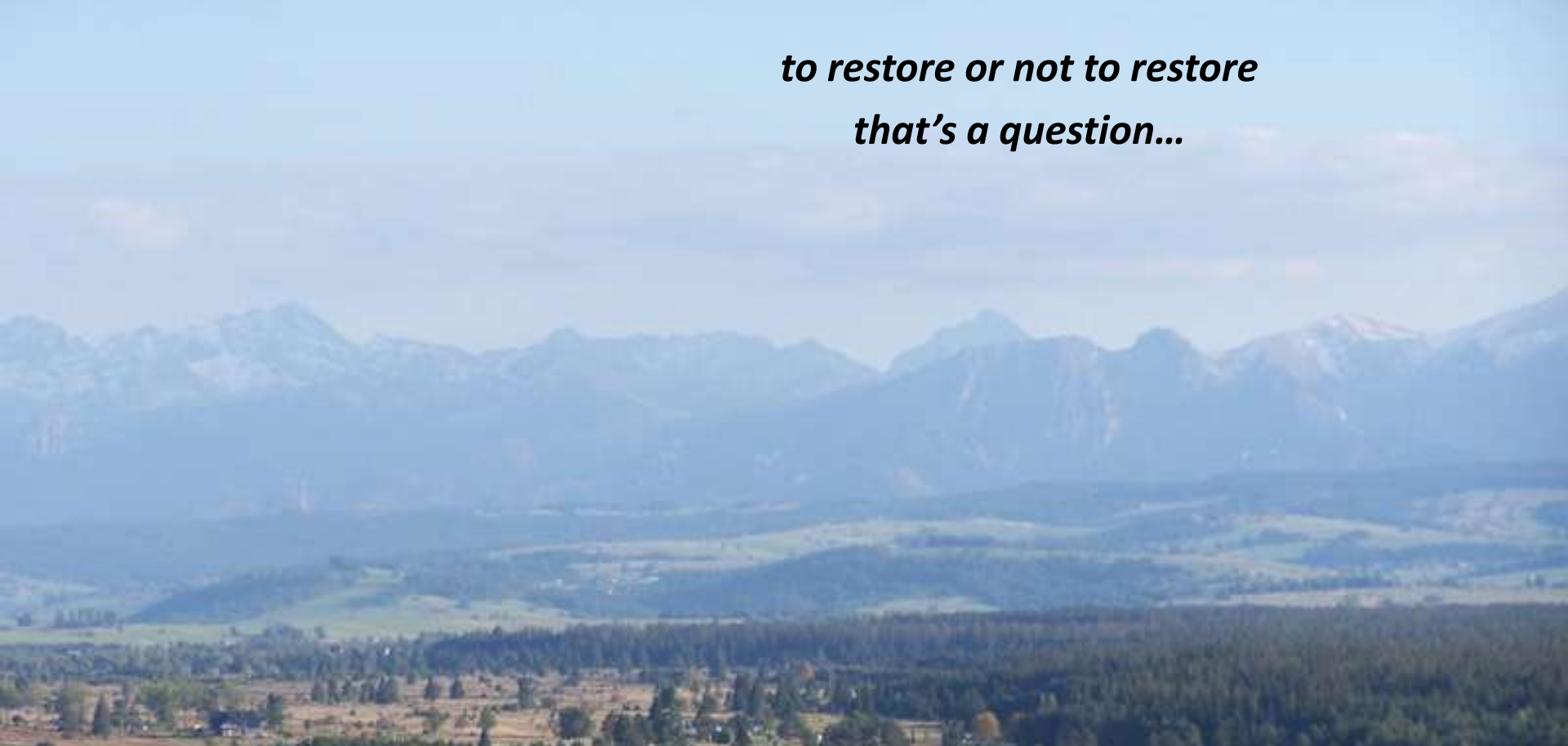
Wybrane obszary zainteresowania grupy roboczej

- odtwarzanie siedlisk przyrodniczych
- integracja monitoringu przyrodniczego w Karpatach
- zrównoważona gospodarka leśna, z w szczególności ochrona przyrody w lasach prywatnych
- optymalizacja metod gospodarowania na gruntach nieleśnych, w tym szczególnie ekstensywnego pasterstwa
- ochrona ekosystemów nadrzecznych – zintegrowane zarządzanie wodami

Spotkania grupy roboczej

- Ostatnie: 9 lutego 2012 w Sanoku
- Uczestnicy: przedstawiciele RDOŚ, parków narodowych, organizacji społecznych
- Trzy tematy dyskusji
 - odtwarzanie siedlisk przyrodniczych
 - monitoring przyrodniczy w Karpatach
 - ochrona przyrody w lasach prywatnych w Karpatach
- Ankiety tematyczne
- Analiza wniosków z dyskusji i z ankiet

*to restore or not to restore
that's a question...*

Ecological restoration is the process of assisting the recovery of an ecosystem that has been degraded, damaged, or destroyed.

(The Society for Ecological Restoration International Primer on Ecological Restoration, 2004)

„Odtworzenie ekologiczne” jest procesem wspierania, przywracania („uzdrawiania”) ekosystemu który został zdegradowany, uszkodzony lub zniszczony.

W czasie odtwarzania ekosystemów podejmujemy próbę przywrócenia ekosystemu do jego „historycznej trajektorii”.

Owe historyczne uwarunkowania są więc idealnym punktem wyjścia do planowania odtwarzania.

Odtworzony ekosystem niekoniecznie przywrócimy do jego poprzedniego stanu, ponieważ współczesne ograniczenia i warunki mogą spowodować rozwinięcie alternatywnego scenariusza.

Bór na Czerwonym

- zastawki na rowach
- usuwanie sosny zwyczajnej z kopuły torfowiska

„Czynna ochrona kompleksu priorytetowych siedlisk napiaskowych
w obszarze Natura 2000 na Pustyni Błędowskiej”
LIFE09 nat/pl/000259

Odtwarzanie roślinności łęgowej w dolinie rzeki Biała Tarnowska

Projekt POIS-05.02.00-00-084/08

"Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego doliny rzeki Biała Tarnowska"

Tytuł projektu: „Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego doliny rzeki Biała Tarnowska”

Działania:

- inwentaryzacja przyrodnicza
- nasadzenia i prace pielęgnacyjne (20 + 20 ha)
- usuwanie obcych gatunków roślin (30 ha)

Czas realizacji:

X 2010 – II 2012 (2013?)

Założenia projektu:

- udrożnienie korytarza ekologicznego
- zwiększenie areału siedlisk przyrodniczych z grupy o kodzie 91E0 – lasy i zarośla łęgowe
 - 91E0-1 nadrzeczny łęg wierzbowy (*Salicetum albae*, *Salicetum triandro – viminalis*)
 - 91E0-2 nadrzeczny łęg topolowy (*Populetum albae*)
 - 91E0-5 podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae – Fraxinetum*)
 - 91E0-6 nadrzeczna olszyna górska (*Alnetum incanae*)
- poprawa stanu zachowania istniejących lasów i zarośli łęgowych

Gatunki roślin zielnych

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Liczba stanowisk	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Liczba stanowisk
<i>Echinocystis lobata</i>	kolczurka klapowana	89	<i>Lathyrus tuberosus</i>	groszek bulwiasty	1
<i>Erigeron annuus</i>	przymiotno białe	12	<i>Parthenocissus inserata</i>	winobluszcz zaroślowy	5
<i>Erigeron canadensis</i>	przymiotno kanadyjskie	2	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	winobluszcz pięciolistkowy	1
<i>Galinsoga parviflora</i>	żółtlica drobnokwiatowa	1	<i>Reynoutria japonica</i>	rdestowiec ostrokończysty	36
<i>Helianthus tuberosus</i>	słonecznik bulwiasty (topinambur)	7	<i>Rudbeckia laciniata</i>	rudbekia naga	13
<i>Heracleum sosnovskii</i>	barszcz sosnowskiego	16	<i>Solidago canadensis</i>	nawłóć kanadyjska	33
<i>Impatiens glandulifera</i>	niecierpek gruczołowaty	7	<i>Solidago serotina</i>	nawłóć późna	409
<i>Impatiens parviflora</i>	niecierpek drobnokwiatowy	6			

Wyzwania:

Dopracowanie aparatu pojęciowego, terminologii

Wdrożenie badań ekologicznych jako eksperymentów równoległych do projektów w zakresie „odtworzenia ekosystemów”

Wypracowanie metod badań i monitoringu zmian zachodzących w czasie pilotażowych projektów z tego zakresu

Wypracowanie optymalnych sposobów poprawy stanów poszczególnych ekosystemów, różne scenariusze końcowe projektów

Określenie zakresu i celu odtwarzania, kiedy jeszcze warto – krzywa optymalizacyjna, gdzie jest kres wytrzymałości ekosystemu na zaburzenia?

Monitoring siedlisk przyrodniczych w Polsce

BADANE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

6230 **Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe**

*Species-rich Nardus grasslands,
on siliceous substrates in mountain areas*

BADANE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

4070

Zarośla kosodrzewiny

Bushes with Pinus mugo and Rhododendron hirsutum

BADANE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

9180

Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach

Tilio-Acerion forest of slopes, screes and ravines

BADANE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

91D0 **Bory i lasy bagienne**

Bog woodland

BADANE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

91E0

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

*Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior**

MONITORING PRZYRODNICZY - wnioski

Należy usprawnić integrację danych monitoringowych gromadzonych na różnych poziomach (GIOŚ, parki narodowe, obszary Natura 2000, inne projekty)

Należy dopilnować, aby wyniki monitoringu wpływały na ustalenia priorytetów w finansowaniu ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków

Należy poprawić współpracę z innymi krajami (głównie ze Słowacją) – np. w ramach procesu biogeograficznego sieci Natura 2000 (wspólne wskaźniki, wspólne projekty)

Należy dopilnować, aby wyniki monitoringu wpływały na zarządzanie przestrzenią (np. w planowaniu przestrzennym)

Należy włączać do badań monitoringowych organizacje społeczne (NGO) i maksymalnie wykorzystywać dane gromadzone w innych projektach

Należy uwzględniać wyniki monitoringu w planowaniu gospodarki leśnej oraz w zintegrowanym zarządzaniu wodami

Wnioski ogólne z prac grupy roboczej

Ochrona przyrody jest obecnie bardzo istotnym elementem rozwoju lokalnego i regionalnego

Zaniedbanie wymogów ochrony przyrody może znacząco utrudnić wdrażanie innych polityk sektorowych

Wiele z przedsięwzięć istotnych dla rozwoju Karpat jest zbieżnych z celami ochrony przyrody, w związku z czym można lepiej argumentować podejmowanie takich działań

Zanik gospodarki kośno-pasterskiej znacząco negatywnie wpływa na zachowanie bioróżnorodności Karpat, z drugiej strony intensyfikacja użytkowania może też wpłynąć negatywnie!

Uwzględnienie zagadnień ochrony przyrody na wczesnym etapie planowania (przedsięwzięć, projektów) znacznie ułatwia ich wdrożenie

Działania z zakresu czynnej ochrony przyrody (np. odtwarzanie ekosystemów torfowiskowych) mogą być dodatkowym źródłem dochodu dla społeczności lokalnej

Do najbardziej zagrożonych ekosystemów należą ekosystemy dolin rzecznych (szczególnie w świetle intensyfikacji prac „melioracyjnych”)

Instytucje i organizacje chętnie by się włączyły do projektów:

- jako partner, nie koordynator
- brak wkładu własnego

BIOREGIO Carpathians

**Integrated management of biological and
landscape diversity for sustainable regional
development and ecological connectivity in the
Carpathians**

Polskie Biuro Bioregio Carpathians

- w trakcie organizacji
- finansowanie:
etaty/ekspertyzy/podróże/niewielkie koszty pośrednie
- lokalizacja: IOP PAN lub inna organizacja/instytucja
- docelowo – „Polskie Centrum Ochrony Karpat”
- Zadania:
 - realizacja projektu BIOREGIO Carpathians
 - integracja danych przyrodniczych z terenu Karpat
 - wspieranie współpracy między instytucjami/organizacjami w zakresie ochrony bioróżnorodności Karpat
 - edukacja ekologiczna
 - wdrażanie konwencji Karpackiej (współpraca z sekretariatem konwencji)
 - wspieranie wdrażania sieci Natura 2000 w Karpatach
 - co jeszcze?

Dziękuję ;-)

Wojciech Mróz

Instytut Ochrony Przyrody PAN
w Krakowie

mroz@iop.krakow.pl

www.iop.krakow.pl

